



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

*Millaista kokoelmaa nykykirjastossa
tarvitaan?*

E-aineistot ja kokoelma

e-kirjastohanke | e-biblioteksprojektet | e-library project



Nykytilanne kirjastoissa 2021

- e-kirja- ja äänikirjalainoja on 3% kirjastojen kaikista lainoista (1,5 M käyttökertaa)
- e-kirjoja ja äänikirjoja on 8% kirjastojen kaikista hankinnoista (139.000 lisenssiä)
- e-kirjoihin ja äänikirjoihin kuluu 13% kirjastojen aineistohankintarahasta (3,6 M e)
- kirjastot ostot olivat yhteensä 5% kokonaismarkkinasta
- Vrt. Tanska: 7,6 M käyttökertaa, 715 000 asiakasta, 13 M aineistoihin



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski

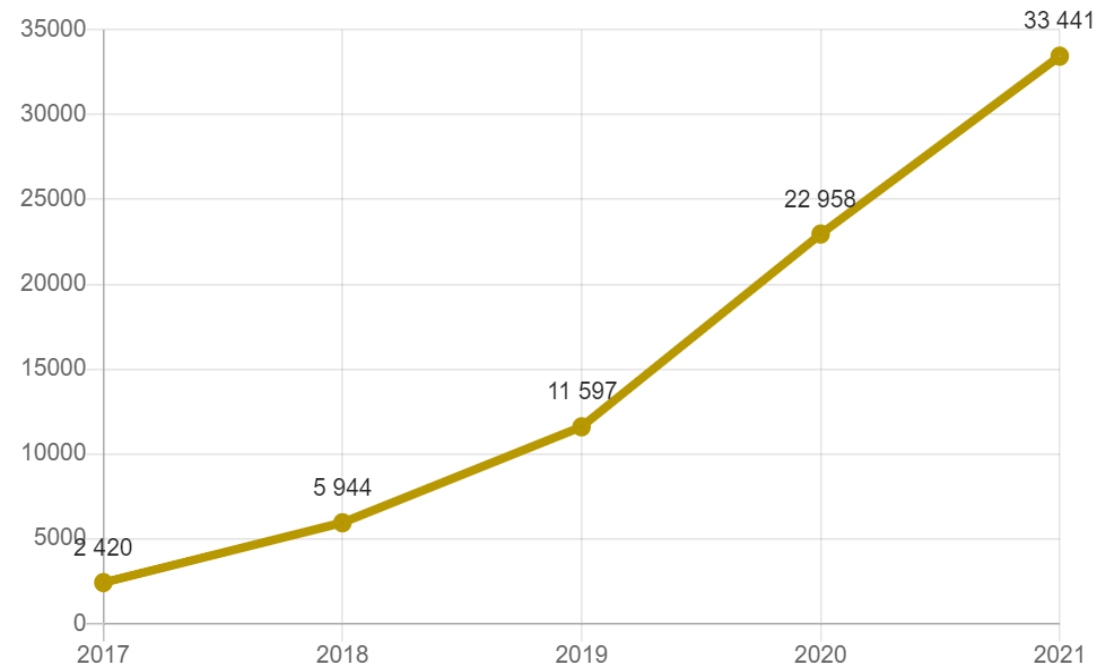


Taustaksi: kulutustottumusten muutos

- Vuonna 2021 äänikirjojen myynti kasvoi 46 %. Painettujen aineistojen myynti kasvoi 1 %.
- Useampi kuin joka toinen myyty kirja oli kuunneltava.
- 97 % äänikirjoista myytiin kuukausimaksullisen lukuaikapalvelun kautta.
- Lukuaikapalveluilla käyttäjiä nyt noin 200 000.
- Lukuaikapalveluiden ansaintalogiikka poikkeaa merkittävästi painetun logiikasta

Äänikirjojen myynti 2017–2021

Arvonlisäveroton nettomyynti 1000 €



Lähde: Suomen Kustannusyhdistys



Ongelmana e- aineiston heikko saatavuus



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski

Helmet-kirjastojen varatuimmat kaunot heinäkuu 2022

Ei saatavilla diginä Ei saatavilla äänikirjana

1.	Valkama, Meri: <u>Sinun, Margot</u> 4 060	WSOY
2.	Rämö, Satu: <u>Hildur</u> 3 294 UUSI	WSOY
3.	Saisio, Pirkko: <u>Passio</u> 2 330	Siltala
4.	Osman, Sara, suom. Sirje Niitepõld: <u>Kaikki mikä jäi sanomatta</u> 1 684	Like
5.	Mustonen, Enni: <u>Tekijä</u> 1 598	Otava
6.	Abrahamson, Emmy, suom. Outi Menna: <u>Kuinka rakastua mieheen joka tulee puskista</u> 1 535	Gummerus
7.	Gilbert, Elizabeth, suom. Taina Helkamo: <u>Tämä kokonainen maailmani</u> 1 446	Gummerus
8.	Brotherus, Hanna: <u>Ainoa kotini</u> 1 422	WSOY
9.	Strout, Elizabeth, suom. Kristiina Rikman: <u>Vol William!</u> 1 421 UUSI	Tammi
10.	Louko, Eeva: <u>Onnellisten saari</u> 1 358	Otava
11.	Nuotio, Eppu: <u>Leinikkimekko</u> 1 275	Gummerus
12.	Riley, Lucinda, suom. Hilkka Pekkanen: <u>Italialainen tyttö</u> 1 251	Bazar
13.	Rauma, Iida: <u>Hävitys</u> 1 198	Siltala
14.	Liksom, Rosa: <u>Väylä</u> 1 177	Like
15.	Riley, Lucinda, suom. Tuukka Pekkanen: <u>Orkideatarha</u> 1 172 UUSI	Bazar
16.	Doerr, Anthony, suom. Seppo Raudaskoski: <u>Talvaanrannan laa</u> 1 165	WSOY
17.	Evaristo, Bernardine, suom. Kajjamari Sivill: <u>Tyttö, nainen, toinen</u> 1 159	WSOY
18.	Viikilä, Jukka: <u>Taivaallinen vastaanotto</u> 1 148	Otava
19.	Hietamies, Eve: <u>Numeroruuhka</u> 1 103	Otava
20.	Moyes, Jojo, suom. Heli Naski: <u>Morsianten laiva</u> 1 040	Gummerus



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022
Anna Tuomikoski

Helmet-kirjastojen varatuimmat tietokirjat heinäkuu 2022

Ei saatavilla diginä Ei saatavilla äänikirjana

1. Kolbe, Laura: Keho: matkoja ikään, mieleen ja minuuteen 1 353	Kirjapaja
2. Kiyosaki, Robert T., suom. Anneli Frantzén: Rikas isä, köyhä isä: tie taloudelliseen menestykseen 1 019	Rahamedia
3. Lindeblad, Björn Natthiko, suom. Teija Hartikainen: Saatan olla väärässä ja muita oivalluksia elämästä 963	Aula & co
4. Venho, Johanna: Matti Suosalon tähänastinen elämä 953	WSOY
5. Malin, Aarno: Pimeyden ytimeen: tutkimusmatka Tor-verkon rikollisuuteen 822 UUSI	Atena
6. Rusi, Alpo M.: Kremlin kortti: KGB:n poliittinen sota Suomessa 1982–1991 786	Docendo
7. Salminen, Sally, suom. Laura Jänisniemi: Aikani Amerikassa 773 UUSI	Teos
8. Thurén, Julia: Kaikki kuluttamisesta: näin aloin käyttää rahojani paremmin 756	Gummerus
9. Westerlund, Jasmine: Olly Donnerin kiehtova elämä 747	WSOY
10. Sauri, Pekka: Onnen harha 744	Minerva
11. Rosenberg, Stanley, suom. Sanna Lönnfors: Opas vagushermon parantavaan voimaan 730	Viisas elämä
12. Airisto, Lenita: Naitanaisen ilosanoma 722	Bazar
13. Gornick, Vivian, suom. Arto Schröderus: Erikoisen naisen kaupunki 720	Gummerus
14. Nordin, Maria: Eroon oireista 690	Viisas elämä
15. Belton, Catherine, suom. Ilkka Rekiaro: Putinin sisäpiirissä: kuinka KGB valtasi Venäjän ja kääntyi länttä vastaan 661	Docendo
16. Tuuri, Antti: Mies kuin pantteri: Wahlroosin elämä 654	Otava
17. Kujala, Emilia: Suorittajan mieli: vapaudu ylikontrollista 644	Otava
18. Rantanen, Tiia: Suurin plirtti 638 UUSI	Kosmos
19. Hyppönen, Mikko: Internet 633	WSOY



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski

Esimerkki Helmetistä

HELMET

Etsi sisältöä

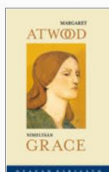


KIRJASTON KOKOELMA OMA KIRJAHYLLY Lukuohjelmat Ohjeet Ota yhteyttä Kirjautu sisään

Lajittele Saattavuus Kielet Kohdeyleisö Tiedostomuoto Kieliversiot Aihe Palauta oletusarvoihin



Nära till natten
Karin Collins
E-äänikirja - Varattavissa



Nimeltään Grace
Margaret Atwood
E-kirja - Varattavissa



Opettajan didaktikka
Martti Hellström, Riitta Jyrhämä, Pertti Kansanen, Kari Uusikylä



Passio
Pirkko Saisio
E-äänikirja - Varattavissa



Pikkuporvarit
Anna Kontula
E-äänikirja - Varattavissa



Pimeillä vesillä
Donna Leon
E-kirja - Varattavissa



Passio

Pirkko Saisio (lukija); Pirkko Saisio ()

Esikatselu

91%

Kuuntele
Ei saatavilla

Saattavuus

Vapaana 0

Kappaleita lainassa 16

Saattavilla 25.07.2022 12:06

Voit varata tämän kirjan. Ennen sinua on 155 varausta.

Tee varaus

Kaikki ensin esiin tulevat teokset parhaillaan lainassa.

Passion e-kirjaa yht. 16 lisenssiä, kaikki käytössä, varauksia 155.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke

e-biblioteksprojektet

e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski

Neuvottelujen eteneminen

- Kevään 2022 aikana kahdenkeskisiä tapaamisia kustantamoiden ja kirjailijajärjestöjen kanssa.
- Toukokuusta 2022 eteenpäin säännölliset työryhmätapaamiset: e-kirjastohanke, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen Kirjailijaliitto
 - Tavoitteena kehittää sellaiset toimintamallit, jotka palvelevat kaikkien osapuolten tavoitteita mahdollisimman hyvin (kokonaistuotto, ammatin harjoittaminen, kirjastoasiakkaiden palveleminen, pääsy aineistoihin).
- Kirjaston digitaalisten sisältöjen lisääntyminen vaikeinta suurille kustantajille.
- E-aineistojen lainaaminen vaikeaa kirjailijoille niin kauan kuin niistä ei makseta korvausta. Kirjailijat tuntevat huonosti kirjastojen hankintaprosesseja ja -ehtoja.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke

e-biblioteksprojektet

e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski

Lainauskorvaus

- kirjojen lainaamisesta kirjastoista maksetaan kirjailijoille lainauskorvaus, jonka suuruus v. 2020 oli 32 senttiä/laina
- e-kirjojen ja äänikirjojen lataamisesta kirjastosta korvausta ei makseta (kyse ei ole lainaamisesta)

(kirjailija saa painetusta kirjasta keskimäärin 3,10 euroa , äänikirjasta ja e-kirjasta 0,67 e)

- Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen on asettanut hovioikeudenneuvos Kristiina Harengon selvittämään, miten e-aineistojen kirjastokäytön korvaaminen olisi mahdollista ja tarkoituksenmukaista Suomessa järjestää. Selvitys valmistuu 15.9.22
- Korvausjärjestelmä on olemassa Tanskassa, Hollannissa ja Britanniassa



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke

e-biblioteksprojektet

e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski

Haasteet

Isot kustantajat pelkäävät, että

- a) kirjasto ostaa jatkossa merkittävästi vähemmän painettuja kirjoja
- b) e- ja äänikirjojen saatavuus kirjastosta pienentää niiden kysyntää kaupallisella markkinalla

Mutta

- a) Kirjastossa e-aineistoja ostetaan painetun rinnalla, ei tilalle.
- b) E-aineistojen osuus kirjastoissa kasvaa hyvin hitaasti (nyt noin 3 %).
- c) Kirjastot maksavat lisensseistä hyvin (keskimäärin 27 € vuosilisenssi).
- d) Aineistoja ostetaan jo nyt isoille asiakasmäärille (10 suurinta kimppaa = 73 % kaikista suomalaisista).
- e) Kirjastoilla ja lukuaikapalveluilla on eri asiakkaat.
- f) E-kirjasto voisi olla lisäjakelukanava, joka tuo lisää myyntiä (Gyldendal)
- g) Kaikki kirjallisuuden kuluttaminen hyödyttää koko toimialaa.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke

e-biblioteksprojektet

e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski



Ratkaisu?

- Sinnikäs keskustelu ja valmius kompromisseihin
- Osoitetaan datan avulla, ettei ulkopuolelle kannata jäädä?
- Eteenpäin pienten kustantamoiden kanssa?
- E-lainauskorvaus vauhdittajana?
- Julkinen keskustelu kirjaston mahdollisuudesta toteuttaa tehtävänsä?
- Julkinen keskustelu sisältöjen maksullisuudesta?



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022
Anna Tuomikoski

Mikä e-kirjastohanke?

- Tuodaan nyt hajallaan oleva e-aineisto yhden katon alle: kaikki sisältö kaikkien mukana olevien kuntien saatavilla aivan kuten fyysisessä kirjastossakin: lainaa teos jos se on vapaana hyllyssä ja sinulla on lainausoikeus.
- Hankkeen rahoitus opetus- ja kulttuuriministeriöltä, valmiin e-kirjaston rahoitus kunnilta.
- Tavoitteena rakentaa monipuolinen e-kirjastokokoelma – e-kirjoja, äänikirjoja ja lehtiä – yhteistyössä sisällöntuottajien kanssa ja taloudellista tasapainoa kunnioittaen.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022
Anna Tuomikoski



Miksi e- kirjastohanke?

- Parannetaan nykytilannetta, jossa
 - alueiden väliset erot e-aineistojen tarjonnassa suuret,
 - aineisto on hajallaan monella alustalla ja käyttöliittymät hankalia,
 - hankintalisenssejä liikaa ja ehdot mutkikkaita,
 - hinnoittelu sekavaa ja aineistojen saatavuudessa paljon vaihtelua,
 - järjestelmästä vaikea saada kunnollista tilastotietoa,
 - kirjastoissa tehdään paljon päällekkäistä työtä, vähällä henkilökunnalla. E-kokoelmia (kimppoja) on 32 kpl
 - lukutottumukset muuttuvat ja kirjastoilta toivotaan kirjoja myös muussa kuin painetussa muodossa.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski



E-kirjastohankkeen aikataulu

2022

- Keskustelut sisällöntuottajien kanssa: tarpeet, toiveet, odotukset
- Lisenssimalli(e)n suunnittelu
- Keskustelut kirjastokentän kanssa
- Alustojen pilotointi
- Organisaatiomallin suunnittelu

2023

- Lisenssimallien jatkokehitys
- Aineiston hankinta, kilpailutukset
- Organisaation varmistaminen, rekrytoinnit
- Koulutukset
- Koekäyttö

2024

- E-kirjasto aukeaa



Kuntien yhteinen e-kirjasto

Kuntien yhteinen e-kirjastoalusta jakaantuu kolmeen osioon:

1. Sisällöt
2. Yhteinen kirjastotunnus
3. Esitysalusta



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Joona Kutilainen-
Pennanen

Sisällöt

- Useiden sisältöalustojen (nykymalli) sijaan sisällöt tuodaan yhdelle alustalle
- Yhdellä kirjautumisella kaikki sisältö ostettavissa, kuratoitavissa ja tilastot saatavilla
- Sisältöjen hankkimiseen voidaan luoda dynaaminen lisenssimalli, jonka avulla suosituimpien nimekkeiden saatavuutta voidaan rajoittaa niin, että ei aiheuteta markkinahäiriöitä ja pidetään kirjaston hankintamenot ennustettavina.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Joona Kutilainen-
Pennanen

Yhteinen kirjastotunnus

- Tietoturvallinen vahvan tunnistautumisen menetelmä takaa, että jokaisella käyttäjällä on enintään yksi kirjastotunnus käytössä
- Tunnus tarkistaa minkä kunnan/kirjastokimpan alueelta käyttäjä tulee ja onko kunta liittynyt mukaan e-kirjastoon
- Mahdollistaa kuntakohtaiset tilastot
- Tunnusten luonti verkossa tai lähikirjastossa
- Käyttäjäkeskeinen malli mahdollistaa turvallisen tulevaisuuden, käyttäjä hallitsee tietojaan ja sitä missä niitä käytetään



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Joona Kutilainen-
Pennanen

Esitysalusta

- Esitysalusta on kuntien yhteisen e-kirjaston käyttöliittymä mobiilissa ja webissä
- Esitysalusta hakee kaikkien sopimuskumppaneiden palvelusta tarjolla olevan sisällön ja asettaa sen lainattavaksi erikseen sovitun lisenssin mukaisesti
- Esitysalusta personoituu käyttäjän kotikunnan mukaan, kotikunta määrittää kunta-/kirjastokimppakohtaisen personoidun etusivun
- Esitysalusta välittää lainaustapahtuman ja asettaa lainatun materiaalin asiakkaan luettavaksi lisenssin mukaisin ehdoin suoraan esitysalustalle
- Integroitu taustalla tai tarjoaa rajapinnan ulkoiseen indeksointiin Finnaan, Finnasta suora linkki e-kirjastoon takaisin



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Joona Kutilainen-
Pennanen

Miten yhteiseen e-kirjastoon liitytään?



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022

Anna Tuomikoski

E-kirjastoa varten perustetaan organisaatio

- Kuntien yhteisen e-kirjaston toiminnan pyörittämistä varten perustetaan organisaatio, joka hoitaa jatkossa kilpailutus- ja sopimusasiat keskitetysti ja vastaa teknisestä ympäristöstä.
- Organisaatio aloittaa toimintansa vuoden 2024 alussa.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

Työnjako suunnitellaan kuntien kanssa

- Kunnat (kirjastot) päättävät, mitkä tehtävät ne haluavat jatkossakin hoitaa itse ja mitkä puolestaan keskitetään yhteiseen organisaatioon.
- Yksityiskohtainen, kuntien ja e-kirjasto-organisaation välinen työnjako suunnitellaan yhdessä kuntien kanssa vuoden 2023 aikana.
- Kirjastot kunnissa valitsevat jatkossakin sisällöt yhteiseen e-kirjastoon ja huolehtivat asiakkaiden opastuksesta palvelun käyttöön.
- Tehtävien hajautus vähentää kustannuksia ja kunnissa olevaa asiantuntemusta voidaan hyödyntää yhteisen e-kirjaston käyttöön.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke

e-biblioteksprojektet

e-library project



Sopimukset liittymisistä solmitaan vuonna 2023

- Jokainen yhteiseen e-kirjastoon mukaan haluava kunta solmii sopimuksen e-kirjasto-organisaation kanssa loppuvuonna 2023.
- Liittyneen kunnan asukkaat voivat käyttää yhteisen e-kirjaston sisältöjä (e-kirjoja, äänikirjoja ja lehtiä).



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

Yhteinen e-kirjasto on kustannustehokas

- Kunta maksaa e-kirjasto-organisaatiolle vuosimaksun.
- Vuosimaksun suuruus perustuu kuntien keskimääräisiin asukaskohtaisiin e-kirjastokuluihin.
- Selvitämme keskimääräiset kulut syksyllä 2022 toteutettavalla kyselytutkimuksella.
- Yhteisen e-kirjaston tavoitteena on tarjota e-aineistoja kaikille tasarvoisesti, helppokäyttöisesti ja kustannustehokkaasti.



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke

e-biblioteksprojektet

e-library project

Kiitos!



KIRJASTO
BIBLIOTEK
LIBRARY

e-kirjastohanke
e-biblioteksprojektet
e-library project

12.9.2022